

Inferno, XXXIII, 1-90

Μετάφραση Φρειδερίκου Καρρέρ (1867)

CANTO XXXIII

La bocca sollevò dal fiero pasto
 quel peccator, forbendola a' capelli
 3 del capo ch'elli avea di retro guasto.
 Poi cominciò: « Tu vuo' ch'io rinovelli
 disperato dolor che 'l cor mi preme
 6 già pur pensando, pria ch'io ne favelli.
 Ma se le mie parole esser dien seme
 che frutti infamia al traditor ch' i' rodo,
 9 parlare e lacrimar vedrai insieme.
 Io non so chi tu se' né per che modo
 venuto se' qua giù; ma fiorentino
 12 mi sembri veramente quand' io t'odo.
 Tu dei saper ch' i' fui conte Ugolino,
 e questi è l'arcivescovo Ruggieri:
 15 or ti dirò perch' i son tal vicino.
 Che per l'effetto de' suo' mai pensieri,
 fidandomi di lui, io fossi preso
 18 e poscia morto, dir non è mestieri;
 però quel che non puoi avere inteso,

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
ΤΟΥ ΚΟΜΗ ΟΥΓΟΛΙΝΟΥ¹

- Τό στόμα του ἀντισήκωσε ἔφ τήν ἄγρια τήν τροφή,
Σφουγγίζωντάς το ἔς τά μαλλιά, ἔς τήν ἄθλια κεφαλή
Ποῦ ὀπίσω μέ τά δόντια του εἶχε καταξεσχίσει·
Κι' ἔπειτα ἀρχίνησε πικρά - Σὺ θέλεις ν' ἀρχινήση
- [5] Ἐπονεμένη μου ψυχή νά εἰπῇ τά βάσανά μου
Ἐπελπισμένης συφορᾶς, ποῦ σφίγγει τήν καρδιά μου,
Στοχάζωντάς τη μοναχά, προτοῦ νά τή μιλήσω·
Μ' ἄν ἡ φωνή μου θᾶν σπορά, καμμία δέν θ' ἀφίσω
Γιά νά καρπίση ἀτιμιά ἔς τόν κλέφτην ὅπου τρώγω·
- [10] Θᾶρχεται ἡ κλάψα ἀδελφωτά μαζή καί μέ τό λόγο.
Πῶς ἔκαμες γιά νά ἐμπῆς, ποῖο εἶναι τ' ὄνομά σου,
Δέν ξέρω, ἀλλά Φλωρεντινό σέ δείχνει ἡ λαλιά σου·
Ἐγώ Οὐγολίνος ἤμουνα, ἐσύ πρέπει νά ξέρης,
Καί τοῦτος ὁ ἀλιτήριος, ὁ Πίσκοπος Ῥουγέρης.
- [15] Τώρα σοῦ λέω πῶς βρίσκομαι ἐγώ τόσο κοντά του,
Δέν εἶναι χρεῖα νά σοῦ πῶ γιά τά καμώματά του,
Γιά τσ' ἀτιμούς του στοχασμούς, ἔς τήν πίστι προδοσία,
Τό πιάσιμό μου, θάνατο, αὐτά δέν εἶναι χρεῖα.
Ἐκεῖνο ποῦ δέ θᾶκουσες ἔς τη γῆ τοῦ ἀπάνου κόσμου

1. Ὁ Κόμης Οὐγολίνος Δέ Γεραρδέσκης ἀπό τήν Πίζα, ἀφοῦ ἔγινε κύριος τῆς Πίζας μέ τήν δοθήθεια τοῦ Ῥουγέρη τῶν Οὐβαλδίνων, Ἀρχιεπισκόπων αὐτῆς τῆς χώρας, ἀρπάχνοντας τήν ἐξουσία τῆς Πίζας μέ προδοσία ἀπό τόν κριτή Νίνο τῆς Γαλλούρας τῶν Βισκόντων, ἄν καί ἦτανε παιδί μιανῆς θυγατέρας του, ἐπροδόθηκε μετέπειτα ἀπό τόν ἴδιο τόν Ἀρχιεπίσκοπο, ὁ ὁποῖος ἔκαμε νά πιστεῦση ὁ λαός ὅτι ὁ Κόμης Οὐγολίνος ἐπρόδωσε τήν Πίζα καί ἐπαράδωκε τά φρούριά της εἰς τοὺς Φλωρεντινοὺς καί Λουκκῆζους, εἰς τρόπον ὥστε σέ μία ἐξαγρίωσι τοῦ λαοῦ ἐκλείσανε τόν Κόμη Οὐγολίνο μέ δύο του παιδιά καί μέ δύο του ἀνηψίδια, καί τοὺς ἐκάμανε νά πεθάνουν τῆς πείνας εἰς ἓνα Πύργο, ποῦ ἀπό τότε κρᾶζεται “ὁ Πύργος τῆς Πείνας”. Ὁ ποιητής διηγεῖται πῶς εὔρηκε τόν Κόμη Οὐγολίνο εἰς τήν Κόλασι εἰς τό διαμέρισμα τῶν προδοτῶν, ἐνῶ ἔτρωγε τήν κᾶρα τοῦ ἔχθρου τοῦ Ῥουγέρη ποῦ τόν ἐπρόδωσε, καί ἐκεῖ διηγεῖται αὐτὸς τοῦ Δάντε τό ὄνειρο ποῦ εἶδε μέσα ἔς τή φυλακή του πρὶν πεθάνῃ, καί τοῦ περιγράφει τήν τρομερὴ σκηνή τοῦ θανάτου του καί τῶν παιδιῶν του ἀπό τήν πείνα.

21 ciò è come la morte mia fu cruda,
 udirai, e saprai s' e' m' ha offeso.
Breve pertugio dentro dalla muda
 la qual per me ha il titol della fame,
24 e 'n che conviene ancor ch'altrui si chiuda.
m'avea mostrato per lo suo forame
 più lune già, quand'io feci 'l mal sonno
27 che del futuro mi squarciò 'l velame.
Questi pareva a me maestro e donno,
 cacciando il lupo e' lupicini al monte
30 per che i Pisan veder Lucca non ponno.
Con cagne magre, studiose e conte
 Gualandi con Sismondi e con Lanfranchi
33 s'avea messi dinanzi dalla fronte.
In picciol corso mi parieno stanchi
 lo padre e' figli, e con l'agute scane
36 mi pareo lor veder fender li fianchi.
Quando fui desto innanzi la dimane,
 pianger senti' fra 'l sonno i miei figliuoli
39 ch'eran con meco, e domandar del pane.
Ben se' crudel, se tu già non ti duoli
 pensando ciò che 'l mio cor s'annunziava;
42 e se non piangi, di che pianger suoli?

- [20] Πῶς ἑστάθηκε ἀπάνθρωπος σκληρός ὁ θάνατός μου.
Θ' ἀκούσης, καί θέ νά μοῦ πῆς ἄν μ' ἔβλαψε ἢ ὄχι.
Ἄφ' τῆ μικρῆ τῆς φυλακῆς στενή τρυπούλα πῶχει,
Καί πῶχει τ' ὄνομα ἀπό ἑμέ, τῆς Πείνας τ' ὄνομά της,
Ποῦ πρέπει κι' ἄλλοι νά κλειστοῦν'ς τά μαῦρα σωθικά της,
- [25] Πολλά φεγγάρια εἶχα ἰδεῖ, ἀφ' τῆ στενῆ θυρίδα
Πρὶν κάμω τό κακ' ὄνειρο, ἔς τὸν ὕπνο μου ποῦ εἶδα,
Ἄου τό μέλλον μοῦδειξε ἔς τά μάτια ἔμπροστά μου.
Ἄρχων μέγας ἑφαίνετο αὐτός ἔς τά ὄνειράτά μου,
Ἐκνηγοῦσε ἔς τό βουνό τό λύκο, τά παιδιά του
- [30] Σ' ἐκειό τό μαῦρο τό βουνό ὅπου μέ τῆ σκιά του²
Πίζα καί Λούκα κρύβονται, μ' αὐτό εἶναι χωρισμένες,
Μέ σκύλες γλήγορες, λυγνές καί ἀξιωμαθήμενες.
Γουαλάνδη ἔστειλε ἔμπροστά ἔμπροσθοφυλακή του,
Καί τό Σισμόνδη, Λάνφραγκα, αὐτοὶ ἦταν κνηγοὶ του.³
- [35] Σέ λίγο τρέξιμο μικρό, οἱ τρισυστραχημένοι,
Ἄκειός ὁ πατέρας μέ τσ' υἱούς, ἐδείχναν κοπιασμένοι.
Μοῦ ἔφαίνετο πῶς τοῦχανε μέ δόντια τροχισμένα,
Ἄς ἐκειούς τούς μαύρους τά πλευρά, ὅλα κατασχιμένα.⁴
Σάν ἔξυπνησα, τί ἄκουσα! ὅτι γλυκοχαράζει,
- [40] Ἄς τὸν ὕπνο κάθε μου παιδί, ποῦ ἦταν μαζή, νά κραζέη.
Νά κλαίη, νά ὄνειρευέται, νά θέλῃ τὴν τροφή του,
Ἄωμί ἔς τὸν ὕπνο τ' ἄχαρο, ζητοῦσε ἢ φωνή του.
Πολύ σκληρός θε νᾶσαι σύ, αὐτό ἄν δέ σ' ἀγγιάη,
Στοχάζωντας τί δυστυχιά ἔς ἐμένα προμηναίει.
- [45] Κι' ἄν εἰς αὐτό τά ἑμάτιά σου δέν εἶναι θολωμένα,
Σέ ποῖαν ἄλλη δυστυχιά νά κλαῖν εἶν μαθημένα.⁵

2. Τό βουνό τοῦ Ἄγ. Ἰουλιανοῦ ποῦ κεῖται μεταξύ Πίζας καί Λούκας, τό ὁποῖο ἄν ἔλειπε, ἦθελε φαίνονται ἀπό τῆ μῖα ἔς τὴν ἄλλη χῶρα οἱ πύργοι τους, ἐπειδὴ δέν εἶναι παρὰ δώδεκα μίλια μακρὰ.

3. Ὁ Γουαλάντης, ὁ Σισμόνδης καί ὁ Λανφράγκης, εὐγενεῖς οἰκογένεια τῆς Πίζας ἔνωμένες μέ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἄρουγερη ἐναντίον εἰς τὴν οἰκογένεια τῶν Γεραρδέσκων.

4. Τό λύκο καί τά λυκόπουλα ἐννοεῖ τὸν Οὐγολίνο μέ τά παιδιά του.

5. Ἀποστροφή τοῦ Οὐγολίνου πρὸς τό Δάντε.

Già eran desti, e l'ora s'appressava
che 'l cibo ne solea essere addotto,
45 e per suo sogno ciascun dubitava;
e io senti' chiavar l'uscio di sotto
all'orribile torre; ond'io guardai
48 nel viso a' mie' figliuoi senza far motto.
Io non piangea, sì dentro impetrai:
piangevan elli; e Anselmuccio mio
51 disse: ' Tu guardi sì, padre! che hai? '
Perciò non lacrimai né rispuos'io
tutto quel giorno né la notte appresso,
54 infin che l'altro sol nel mondo uscìo.
Come un poco di raggio si fu messo
nel doloroso carcere, e io scorsi
57 per quattro visi il mio aspetto stesso,
ambo le man per lo dolor mi morsi;
ed ei, pensando ch' i' 'l fessi per voglia
60 di manicar, di subito levorsi
e disser: ' Padre, assai ci fia men doglia
se tu mangi di noi: tu ne vestisti
63 queste misere carni, e tu le spoglia '.
Queta'mi allor per non farli più tristi;
lo dì e l'altro stemmo tutti muti;
66 ah! dura terra, perché non t'apristi?
P'oscia che fummo al quarto dì venuti,
Gaddo mi si gettò disteso a' piedi,
69 dicendo: ' Padre mio, ché non m'aiuti?
Quivi morì; e come tu mi vedi,
72 vid' io cascar li tre ad uno ad uno
tra 'l quinto dì e 'l sesto; ond' io mi diedi,
già cieco, a brancolar sovra ciascuno,
e due dì li chiamai, poi che fur morti:

- Εἶχαν ξυπνήσει τά παιδιά, κ' ἡ ὥρα κοντολογοῦσε,
 Τοῦ φαγητοῦ- γιά τ' ὄνειρο καθένα ἀδημονοῦσε.⁶
 Κι' ἐγὼ ἄκουσα τό κλείδωμα τοῦ πύργου ἀπό κάτω,
- [50] Τά 'κῦτταξα 'ς τό πρόσωπο μέ μία σιγή θανάτου.
 'Εγὼ δέν ἔκλαιγα, ἐγὼ, πέτρά 'γινε ἡ καρδιά μου,
 Κι' ὁ 'Ανσέλμος μου μέ ἔκραζε· πῶς εἶναι ἡ θωριά σου,
 Πές μου, πατέρα, πέσουτο, τί ἔχει ἡ καρδιά σου;⁷
 Δέν 'δάκρυσσα, δέν 'μίλησα ἐκείνη τήν ἡμέρα,
- [55] Οὔτε τή νύκτα, ὡς ποῦ 'λαμπσε ὁ ἥλιος 'ς τόν αἰθέρα.
 'Αλλ' ἅμα ἐμπήκε λίγο φῶς 'ς τή μαύρη φυλακή μου,
 Κ' εἰς τέσσερα προσώπατα τήν εἶδα τή μορφή μου.
 'Απελπισιά! Τά χέρια μου τά δύο τά δαγκάω,
 Κι' ἐκεῖνα ποῦ 'λογιάσανε πῶς τό 'κανα νά φάω.
- [60] Μέ μίας 'σηκωθήκανε, 'πετάχθηκαν ἐμπρός μου,
 Μοῦ λένε· ἔδειξες σ' ἐμᾶς ἐσύ τό φῶς τοῦ κόσμου.
 Γιά φάγε ἀπό ταῖς σάρκαις μας, 'ποῦ ἔπλασες, καί φθάνει,
 Αὐτό, ναί, αὐτό λιγώτερο, ἐμᾶς θέ νά πικράνει.
 'Εμεινα τότε ὁ δυστυχής, χωρίς νά τούς μιλήσω,
- [65] Δέν ἤθελα μέ τή λαλιά τό πόνου τους ν' αὐξήσω.
 Δύο 'μέρες ἐμεῖς 'μείναμε, 'ς τήν πίκρα τῆς σιωπῆς,
 Γιατί, ὦ γῆ, δέν ἄνοιγες, ἐμᾶς νά καταπιῆς!
 'Επειτα, ἀφοῦ ἐφθάσαμε, 'ς τήν τέταρτην ἡμέρα
 ὁ Σάδος 'λειποθύμησε, καί πέφτωντας· Πατέρα,⁸
- [70] Μοῦ ἐφώναξε, πατέρα μου, γιατί δέ μέ δοηθᾶς,
 Κ' ἐδῶ κοντά μου ἔπεσε, κι' ὅπως ἐμέ κυττᾶς,
 'Ετσι τῆ εἶδα τσ' ἄλλους τρεῖς νά πέσουν ὅλοι κάτω,
 Μέσα 'ς τή πέμπτη κι' ἔκτηνη ἡμέρα τοῦ θανάτου.
 Δέν ἔβλεπα, ἦμουν τυφλός, κι' ἐπάνω 'ς τά κορμιά τους,
- [75] Νά πασπατεύω ἀρχίνησα, καί μέ τά ὀνόματά τους
 Δύο 'μέρες τά 'κραξα πικρά, ἀφοῦ 'χαν ξεψυχήσει,

6. Δηλ. κάθε παιδί δέν ἐπερίμενε τό φαγητό, στοχαζόμενο πῶς θ' ἀληθέψη τ' ὄνειρο ποῦ εἶδε.

7. 'Ο 'Ανσέλμος, ἕνα ἀπό τά δύο ἀνεψίδια τοῦ Οὐγολίνου, καί τά ὁποῖα τά κραῖζει ὅλα παιδιά του, ἐξ αἰτίας τῆς μικρῆς των ἡλικίας.

8. 'Ο Σάδης, ἕνα ἀπό τά δύο παιδιά τοῦ Οὐγολίνου.

75 poscia, più che 'l dolor, poté 'l digiuno. »
Quand'ebbe detto ciò, con li occhi torti
riprese 'l teschio misero co' denti,
78 che furo all'osso, come d'un can, forti.
Ahi Pisa, vituperio delle genti
del bel paese là dove 'l si sona,
81 poi che i vicini a te punir son lenti,
muovasi la Capraia e la Gorgona,
e faccian siepe ad Arno in su la foce,
84 sì ch'elli annieghi in te ogni persona!
Ché se 'l conte Ugolino aveva voce
d'aver tradita te delle castella,
87 non dovei tu i figliuoi porre a tal croce.
Innocenti facea l'età novella,
novella Tebe, Uguiccione e 'l Brigata
90 e li altri due che 'l canto suso appella.

- Ἄλλά τή θλίψι ἐμπόρεσε ἡ πείνα νά νικήση.⁹
 Ἄφ' εἶπε αὐτό, μέ ὄμματα θολά κι' ἀγριωμένα,
 Τή μαύρη κάρα ἀραξε μέ δόντια τροχισμένα,
 [80] Καί τά ἔμπεξε ἔς τό κόκκαλο, χωρίς νά τῆς τά βγάλη,
 Μέ δύναμι κι' ἀφ' τοῦ σκυλιοῦ, πολύ πηλειό μεγάλη.
 Ἄχ! Πίζα, σύ, ἀτιμιά, ποῦ εἶσαι, τῶν ἀνθρώπων,
 Ὅπου τό Σί ἐκεῖ ἤχεῖ ἔς τόν ὠμορφόν τους τόπον.¹⁰
 Τήν τιμωριά, ἔσ' οὐ σου ἔπρεπε, οἱ γείτονές σου ἀργοῦνε,
 [85] Νά σου τήν κάμουνε καλά· μαζή ἄς κινήθουνε.
 Ἐκεῖνά τά νησιά, ἡ Γόργωνα, καί ἡ Καπράγια ἀκόμα,¹¹
 Κι' ἄς φράξουνε τόν Ἄρνον σου, κι' ἡ δύο μέσα ἔς τό στόμα,
 Μέ τή πλημμύρα τοῦ νεροῦ, ποῦ ἀπάνου θά σου ὀρίξη,
 Ὅλους τσ' ἀνθρώπους ὅπου κλεῖς, ὅλους νά σου τσῆ πνίξη.
 [90] Γιατί ἄν λόγος ἔτρεχε, ὁ Κόμης Οὐγολίνος,
 Πῶς σοῦκαμε τήν προδοσιά ἔς τά φρούριά σου ἐκεῖνος
 Δέν ἔπρεπε καί ἔς τά παιδιά, τό πάθος σου νά βγάλης,
 Κι' εἰς ἓνα τέτοιονε σταυρό κι' ἐκεῖνα νά τά δάλης.
 Ὡ νέα Θήβα! τᾶκανε ἡ νειά τους ἡλικία,¹²
 [95] Ἄθῶα, ἄμεμπτα, καλά, ἐκεῖνα τά παιδιά,
 Τόν Οὐγουτσιόνε, Βρίγατα, χωρίς σ' ἐσέ νά φταῖνε,¹³
 Καί τσ' ἄλλους δύο ποῦ οἱ στίχοι μου οἱ παραπάνου λένε.¹⁴

9. Αὐτό ἐννοεῖ τό πικρό τέλος, ποῦ ἔλαβε ὁ Κόμης Οὐγολίνος, ὁ ὁποῖος ἀπέθανε, σάν τά παιδιά του, ἀπό τήν πείνα, ἄν καί ἡ θλίψι του δέν ἦτανε μικρή.

10. Ἐννοεῖ τήν Ἰταλία, τόν ὠμορφο τόπο, ὅπου τό Ν α ἰ τους εἶναι Si.

11. Ἡ Καπράγια καί ἡ Γόργωνα εἶναι δύο νησιά τῆς Τυρρήνικης θάλασσας, κοντά ἔς τές ἐκβολές τοῦ Ἄρνου ἔς ἐκείνης τῆ θάλασσα.

12. Ὀνομάζει ὁ ποιητής τήν Πίζα, νέα Θήβα, γιατί ἔτσι καί ἐκεῖ ἐχύθηκε αἷμα πολλῶν ὅπου οἱ πρῶτοι κάτοικοι ποῦ ἐγεννηθήκανε ἀπό τά δόντια τοῦ δράκωντα, ὅπου τά ἔσπειρε ὁ Κάδμος, ἀναμεταξὺ τους ἐσκοτώθηκαν· τόν Πενθέα τόν ἐσκοτώσανε ἡ μάνα του καί ἡ ἀδελφάδες τῆς· ὁ Μάμας ἐσκοτώσε τό Λέαρχο, ὅπου ἦτανε παιδί του· ὁ Ἐτεοκλῆς μέ τό Πολυνίκη ἀδελφοί ἐσκοτώθηκαν ἀπό λαίμαργία νά βασιλέψουνε κλπ.

13. Ὁ πρῶτος ἦτανε υἱός τοῦ Οὐγολίνου καί ὁ δεύτερος ἀνεψιός του.

14. Δηλ. τό Γάδο καί τόν Ἀνσέλμο.'

ΣΗΜ. ΠΑΝΔ. Τό ἀνωτέρω Ἐ π ε ι σ ὸ δ ι ο ν μετεφράσθη ἐν Ζακύνθῳ ὑπό τοῦ Κ. Φ. Καζόρέ, ἐκ τῆς λγ ᾠδῆς τῆς θείας Κωμωδίας τοῦ Δάντη.